

Data máme, stále je ale neumíme efektivně využít. U kulatého stolu SKAV a EDUin se diskutovalo o “evidence-based” vzdělávací politice

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 30. ledna 2023 – Datům a jejich využití pro řízení školského systému se u kulatého stolu SKAV a EDUin naposledy diskutovalo před šesti lety. Tehdy se zástupci ministerstva i odborné komunity shodli, že data nejsou (a i kdyby byla, nemá ministerstvo kapacitu je analyzovat).

Aktuální diskuse na téma Jak vytvářet “evidence-based” vzdělávací politiku? byla o něco optimističtější. Podle panelistů je dat k dispozici dostatek, stále ale neumíme s daty pracovat. Neumíme je propojovat, chybí experti, kteří by s daty dokázali na sofistikované úrovni pracovat, chybí poptávka po analytické práci ze strany veřejné správy a vzdělávací systém nevyužívá data pro evaluaci změn. Vrchní ředitel sekce informatiky, statistiky a analýz Václav Jelen upozornil na záměry ministerstva, od kterých se očekává, že některá z diskutovaných úzkých míst významným způsobem podpoří.

U kulatého stolu se setkali:

Egle Havrdová, Schola Empirica
Václav Jelen, MŠMT
Václav Korbel, PAQ Research
Daniel Münich, think tank IDEA při CERGE-EI
Dana Pražáková, Česká školní inspekce
Vojtěch Ripka, Ústav pro studium totalitních režimů

Diskuzi moderoval:

David Klimeš, novinář a pedagog

Data jsou. Co brání tomu, aby byla využívána?

Panelisté se shodli na tom, že data českému vzdělávání v současné době již nechybí. Co mu ale chybí jsou nástroje, které by je umožnily efektivně využívat. “Aby bylo možné data analyzovat, musí se nejdříve propojit data z různých zdrojů na nejnižší možné úrovni, na úrovni škol nebo žáků, a to je dnes obrovský problém,” vysvětloval Daniel Münich, “dalším krokem je vytvoření počítačového rozhraní pro různé uživatele, jako jsou ředitelé, zřizovatelé, zájemci o studium a další aktéři. Rozhraní jim umožní z dat získat informace, které potřebují.” Bez propojení dat není podle Daniela Münicha možné data využívat pro analýzy ani ve výzkumných projektech. Dalšími slabými místy jsou podle něj slabá poptávka po výzkumu na aplikační úrovni ze strany veřejné správy a také nedostatek lidí se znalostí

moderních metod práce s daty. Dostatek dat také vždy neznamená, že jsou pro výzkum využitelná, protože se často sbírají jen pro úřední účely. “Často chybí metadata, tedy máme málo informací o tom, jak data vznikla a co přesně znamenají, což je nezbytné pro jejich interpretaci,” *podotkl Vojtěch Ripka*.

Kapacity pro výzkum a nová analytická skupina na ministerstvu

Společenské vědy podle *Daniela Münicha* v bývalých socialistických zemích stále nedohrnaly západní úroveň a jsou navíc v Česku malé a málo podporované. Důsledkem je i nedostatek pedagogů na vysokých školách, kteří by byli schopni vychovávat nové odborníky znalé moderních metod práce s daty. “Chybí tu rozvojový program pro vysoké školy, který by nastartoval změnu k lepšímu,” upozornil s tím, že by ministerstvo mělo investovat “dlouhodobější peníze” do vytvoření jednoho dvou pracovišť ve společenských vědách, kam by “přitáhlo” odborníky ze zahraničí a nejlepší z těch, kdo působí v Česku či Čechů v zahraničí.

Panelisté diskutovali také o tom, kdo má s daty do hloubky (na úrovni analýzy nebo vědeckého výzkumu) pracovat. Dana Pražáková upozornila na to, že Česká školní inspekce z podstaty své činnosti data zpracovává zpravidla do šířky, pro hlubší ponor dává ve svých výstupech doporučení, akademické instituce je ale pro volbu tématu vědeckých prací nevyužívají. “Kapacity věnovat se výzkumu by mělo mít přímo ministerstvo přes své výzkumné ústavy,” myslí si *Václav Korbel*, akademický výzkum se podle něj řídí jinými prioritami. “MŠMT má nástroje, jak vytipovat témata pro výzkum a dále s nimi pracovat, například využíváním prostředků Technologické agentury České republiky. “Nástroje tu jsou a je potřeba je využívat,” dodal v diskusi.

Ministerstvo školství plánuje své kapacity pro analytickou práci s daty v dohledné době výrazně rozšířit. “Chceme vytvořit analytickou jednotku v rámci ministerstva, která bude mít potenciál více pracovat s daty i s odbornou veřejností,” *řekl Václav Jelen*.

Chybějící identifikátor a zvažovaný registr žáků

Propojování dat je podle panelistů nutné také na úrovni jednotlivých dětí. “V řadě zemí, když dítě vstoupí do systému, obdrží identifikátor, který s ním jde celou vzdělávací dráhou,” upozornila *Dana Pražáková*. Pokud by se data o jeho vzdělávání dala propojit také s informacemi ze sociálního a zdravotního systému, umožnilo by to mimo jiné lépe cílit podporu pro ty žáky, kteří žijí v chudobě a často se stěhují. “Škola tak nějak tuší, v jaké situaci se žák nachází, ale informace jsou neustále přerušované,” dodala.

Chybějící identifikátor komplikuje podle *Václava Korbela* vedení základních statistik: “Dokážeme například jen obtížně určit předčasný odchod ze vzdělávání. Nevíme, jestli žák ze vzdělávání odešel, nebo přešel na jinou školu, natož abychom věděli, jak se potom uplatní na trhu práce, což je klíčové pro hodnocení dopadů vzdělávání.”

Podle Václava Jelena diskuse o využívání identifikátoru na ministerstvu běží už delší dobu, “řešila se” evropská a česká legislativa související s ochranou osobních dat. “V tuto chvíli pracujeme s konceptem registru žáků,” řekl *Václav Jelen*.

Digitalizace veřejné správy a sdílení dat mezi resorty

Registr žáků je podle *Václava Jelena* jeden z projektů připravovaných v rámci digitalizace státní správy. Vzniknout by měl v rámci již vytvářeného Informačního systému o vzdělávání. “Primárně se snažíme snížit administrativní zátěž škol, více automatizovat předávání informací. Současně bude možné získávat množství dat v jednotné struktuře napříč celou vzdělávací soustavou,” vysvětluje kroky úřadu vrchní ředitel. Základem připravovaného Informačního systému o vzdělávání je nový rejstřík škol, který ministerstvo školství již spravuje. Do budoucna by měl tedy přibýt i zmíněný registr žáků a nejspíš i registr zaměstnanců, především pedagogických pracovníků, což by mělo technicky podpořit možnost data v digitálním prostředí veřejné správy snáze sdílet.

Zanedbávaná evaluace

“Identifikace problémů a popis příčin ještě neznamena, že se s nimi pracuje a že víme, jestli se situace po intervenci zlepšila nebo zhoršila. Tady vidím velký problém, bohužel jsem nepřišel na žádný příklad, který by celý proces evidence-based policy ilustroval od začátku až do konce,” řekl *Vojtěch Ripka*. Odpovídal na otázku moderátora, zda panelisté mohou uvést příklad projektu, který se dá označit za příklad dobré praxe. Konkrétně zmínil svou zkušenost s hledáním modelu pro evaluaci projektu projektu Dějepis +, který si nakonec museli vypůjčit v zahraničí.

Na tom, že evaluace dopadů změny včetně pojmenování kritérií pro evaluaci v zadávacích dokumentech je slabým místem současného evidence-based přístupu, panovala shoda. “Z mého pohledu je velmi málo dat o tom, jaké změny politiky přinášejí, jaký mají dopad. Vyhodnocen nebyl například obrovský projekt šablon, ani u dalších velkých projektů nebylo nastaveno měření změny,” upozornila *Egle Havrdová* (konkrétně na vyhodnocení projektu šablon se podle Václava Korbela na ministerstvu pracuje). Podle Václava Jelena ministerstvo s daty vždy v rámci možností pracuje a k vyhodnocení jednotlivých opatření průběžně dochází. Cílem je samozřejmě tyto činnosti posílit a závěry více komunikovat.

Žádný z panelistů nedokázal uvést příklad pilotního ověřování zadaného ministerstvem školství, které by nedopadlo pozitivně (což příliš nevyovídá o kvalitě evaluačního procesu). “Nedohledal jsem žádnou závěrečnou zprávu, která by konstatovala, že ověřovaná metoda nefunguje nebo nemá očekávaný efekt,” upozornil *Vojtěch Ripka*. Upozornil také, že výsledky evaluací nejsou běžně dostupné a že není jasné, jak se “otiskly” do praxe při následném plošném zavádění změny (jako příklad zmínil malou revizi informatiky). Vedle otázky po kvalitě evaluačních kritérií vyvstala také otázka výběru škol pro pokusné ověřování. Pokud jsou podle Dany Pražákové pro ověřování vybrány školy, které mají o téma zájem a dlouhodobě s ním pracují, neznamena to, že stejně dobře dopadne projekt, když se spustí plošně.

Zdroje pro editory:

Záznam kulatého stolu SKAV a EDUin k tématu Jak vytvářet “evidence-based” vzdělávací politiku? je k dispozici [zde](#).

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, mediální koordinátorka
radka.hrdinova@skav.cz, 603 177 791

[SKAV](#) (Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.) je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život. Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).